

Notitie

AAN

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

AFKOMSTIG VAN

CNV Onderwijs, AOb en FvOv

DOORKIESNUMMER

-

DATUM

22 april 2014

ONS KENMERK

031/HvdB/wp

STATUS

ter informatie

BETREFT

Internetconsultatie Wetgeving sociale veiligheid op school

Geachte mevrouw/heer,

Het wetsvoorstel "sociale veiligheid op school" wil de verplichting invoeren om sociale veiligheid op scholen te waarborgen. CNV Onderwijs, AOb en de Federatie van Onderwijsvakorganisaties (FvOv) zijn het met de bewindslieden eens dat hier nog een wereld te winnen valt. Ook de jongste cijfers in het pas verschenen Onderwijsverslag 2012-2013 onderstrepen dit. Ten overvloede overigens: het gevoel van urgentie wordt gelukkig breed gedeeld.

In het wetsvoorstel staan drie concrete verplichtingen opgenomen:

1. het gebruik van een erkend anti-pestprogramma;
2. de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon en de uitvoering van de taken door een anti-pestcoördinator;
3. de monitor van de sociale veiligheid, waaronder mede begrepen het welbevinden van leerlingen.

Het eerste dat opvalt, is dat dit wetsvoorstel voorbij lijkt te gaan aan het feit dat sociale veiligheid breder is dan pesten van leerlingen: het gaat naast pesten ook over (seksuele) intimidatie, verbaal en fysiek geweld en discriminatie, waarbij niet alleen leerlingen, maar ook onderwijspersoneel slachtoffer kan zijn. Ook lijkt het wetsvoorstel voorbij te gaan aan de breed gedragen overtuiging dat ten aanzien van het voorkomen en bestrijden van sociale onveiligheid alleen een integrale aanpak kans van slagen heeft, en zelfs dan alleen nog maar indien deze integrale aanpak gedragen wordt door alle betrokkenen: schoolbestuur, directie, personeel, leerlingen en ouders.

Verbetering van de sociale veiligheid op scholen moet – zoals hierboven is betoogd – vanuit verschillende invalshoeken worden gezien, namelijk vanuit het perspectief van de leerlingen en vanuit het perspectief van het onderwijspersoneel. Het lastige daarbij is dat daarbij verschillende en wisselende rollen bestaan. Leerlingen en onderwijspersoneel kunnen slachtoffer én dader zijn, maar ook degene die de oplossing (mede) moet bewerkstelligen. Dat geldt ook voor de rol van ouders, een rol die in dit kader wat onderbelicht blijft.

Deze verschillende rollen en invalshoeken hebben geleid tot een scala aan maatregelen en programma's waarbij ook nog eens verschillende partijen en instanties betrokken zijn:

- Programma Veilig Publieke Taak (VPT) van het Ministerie van BZK.
- (Aanstaande) Programma Psychosociale Arbeidsbelasting (PSA) van het Ministerie van SZW
- Toezichtskader sociale veiligheid van de Onderwijsinspectie
- Arbeidsomstandighedenwet
- Diverse Arbocatalogi die zijn opgesteld door sociale partners
- Verplichting tot het opstellen van een Schoolveiligheidsplan (PO en VO)
- Voorliggende Wetsvoorstel van het Ministerie van OCW.

Het succes van al deze programma's en maatregelen zal sterk afhangen van de mate waarin we er in slagen om al deze ontwikkelingen met elkaar te verbinden tot een integrale aanpak. Als dat niet of onvoldoende lukt, zal dat (maximaal) leiden tot gekunstelde oplossingen of deeloplossingen.

Een tweede punt dat in het oog springt is de voorgestelde verplichting voor schoolbesturen tot het hanteren van een erkend anti-pestprogramma. CNV Onderwijs, FvOv en AOb zien het belang van anti-pestprogramma's. Uiteraard moeten deze programma's om effectief te kunnen zijn, aan een aantal criteria voldoen. Voorschrijven dat scholen uitsluitend erkende programma's mogen hanteren, gaat echter voorbij aan de realiteit dat veel scholen al effectieve programma's hanteren die (nog) niet erkend (kunnen) zijn. CNV Onderwijs, AOb en FvOv pleiten ervoor dat scholen in die situaties hun eigen programma's kunnen blijven hanteren. Het succes van de aanpak van pesten is namelijk in hoge mate afhankelijk van het draagvlak ervoor. En de effectiviteit van programma's is uiteindelijk belangrijker dan de erkenning ervan.

Het derde dat opvalt in dit wetsvoorstel is de verplichting tot monitoring van de sociale veiligheid van leerlingen. Na het bovenstaande zal het geen verrassing zijn dat CNV Onderwijs, FvOv en AOb het een gemiste kans vinden dat hier alleen de sociale veiligheid van leerlingen genoemd wordt. Bij een integrale aanpak past monitoring van de sociale veiligheid van alle betrokkenen, dus ook van het onderwijspersoneel. CNV Onderwijs, AOb en FvOv zijn voorstander van monitoring van sociale veiligheid, niet als doel maar als middel. Het is overigens opmerkelijk dat dit voorstel nu voorligt terwijl de Tweede Kamer eerder heeft besloten om een door haar zelf geuite wens tot verplichtstelling van het melden en registreren van veiligheidsincidenten weer in te trekken. Wij missen hier de logica en consistentie.

Een vierde punt dat wij onder de aandacht willen brengen betreft de voorgestelde wettelijke verankering van de vertrouwenspersoon. CNV Onderwijs, FvOv en AOb zijn blij met deze versterking van de positie van de vertrouwenspersoon. In de huidige praktijk bestaat er nogal eens onduidelijkheid over de rol van de vertrouwenspersoon. Dat leidt soms (ook) tot twijfel over de mate van onafhankelijkheid van de vertrouwenspersoon ten opzichte van directie en schoolbestuur. Dat is er mede de oorzaak van dat er door onderwijspersoneel maar sporadisch gebruik wordt gemaakt van de diensten van de vertrouwenspersoon. Een heldere taakomschrijving, gekoppeld aan een zekere mate van rechtsbescherming van de vertrouwenspersoon kunnen daar verbetering in brengen. Wat betreft de taken van de vertrouwenspersoon zien CNV Onderwijs, AOb en FvOv in ieder geval een belangrijke meerwaarde in de adviesrol van de vertrouwenspersoon niet alleen richting mensen die een klacht (willen) indienen, maar ook richting schoolbestuur, directie en medezeggenschapsorganen. Het wetsvoorstel zou aan kracht winnen indien deze en andere taken – samen met de rechtsbescherming – in wetgeving wordt vastgelegd. Daarnaast is er dringend behoefte aan een regeling die ervoor zorgt dat er adequate scholing van vertrouwenspersonen plaatsvindt, en facilitering in – ten minste – tijd.

Wij zijn graag bereid om met u te overleggen over de manier waarop het bovenstaande het best gerealiseerd kan worden.

Met vriendelijke groeten,

Helen van den Berg
voorzitter CNV Onderwijs

Walter Dresscher
voorzitter AOb

Jilles Veenstra
voorzitter FvOv